

Milí čtenáři,

už víte, které místo bude po letošku chybět patrně všem Budějovičákům? Jedná se o malé vodní safari kolem úzké kory v místě, kde se Mlýnská stoka vlévá do výtoku ze slepého ramene Malše. Stromy i křoviny tu zcela pokrývaly příkře svažité břehy až k vodě. Poloostrov je od zbytku světa oddělen oplocenými volejbalovými kurty, které využívá sousední Střední zdravotnická škola. Od jara do podzimu tu bývalo živo: kromě četného ptactva stromových korun tu plavávaly divoké kachny, pamětníci vzpomínají na ledňáčka i ondatru a letos na jaře jsem tu několikrát viděl na kamenu uprostřed proudu číhat bílého volavkovitého ptáka s nápadně dlouhým bílým perem vyrůstajícím z týla (volavka stříbřitá?). Člověk neměl šanci sem přímo vstoupit a šlo nepochybně o nejkliďnější zatravněné místo v centru jihočeské metropole. Směrem proti proudu se tu zvedají dva starobylé mlýny, Přední a Zadní.

Když českobudějovická firma Stingo začala Přední mlýn rekonstruovat na moderní hotel Budweis, počínala si z památkářského hlediska citlivě. Když došlo k podobné proměně i menšího, Zadního mlýna, těšil jsem se, že ožije někdejší půvab celých těchhle Českobudějovických Benátek. Vydrželo mi to bohužel jen do léta. Nejprve průčelí Budweisu narušil agresivně jasný světelný nápis nad vchodem do restaurace (asi pozornost pro nedovtipné hosty, aby trefili, ale na druhé straně těžko tu můžou bydlet prostááci, když nocleh kořtuje dva a půl tácu za perzónu a betli). Pak se přidala záplava parkujících plechů kolem dokola. A nakonec došlo na vodní safari: jednoho nekrásného dne najely nákladáky, přehradily potok sypanou hrází pro další nákladáky a maníci sice teatrálně obložili dva tři stromy bedněním, ovšem vzápětí vymýtili většinu křovin na březích, demontovali kurty (jejichž nedávná obnova byla popovodňovým darem Lucemburského velkovévodství) a místo nich vykopali gigajámu pro hotelové podzemní garáže pro 40 aut.

Práce pokračují do příštího roku, ale už teď stěny parkoviště vyčnívají jako šedivý betonový monolit nejméně dva metry nad okolní terén a nad nimi budou teprve znovu postaveny kurty (nyní nově i pro hotelové hosty, kteří si tak uprostřed městské památkové rezervace budou pinkat s míčem v areálu, jehož oplocení bude dosahovat až na úroveň okapů okolních historických domů). Ptáte se, co památkáři? Pracovníci Památkového ústavu se vyjádřili, že jim šlo o to, aby garáže nevyčnívaly příliš, a víc patrně neřeší (v MPR, nota bene u místa s takovým potenciálem klidové zeleně, neměla být tahle stavba vůbec povolena!).

Mám už jen dvě poznámky na závěr: hotel má 60 pokojů, a nyníšších 40 venkovních parkovacích stání je tedy ažaž: jestlipak po zprovoznění podzemní čtyřicítky zmizí vozy hyzdící nábreží? Schválně si tipněme... A jaký odpustek předepsat radnici? Vyčistit zbývající stále ještě zelené, byť již nikoli tak nedotčené břehy Mlýnské stoky dále po proudu, ztížit sem chodcům přístup a dát šanci vodnímu ptactvu, aby se sem vrátilo. Vlastně ještě poznámka třetí – jako adventní přání pro nás všechny: buďme vnímaví ke změnám, které přicházejí pomalu a znenáhla; abychom se pak nedivili. Pěkný vánoční čas!

Tomáš Malina

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Vědci varují: extrémních projevů počasí výrazně přibude	str. 3-4
Úředníci na odstřel	str. 5
Konec ekoporadenství v Čechách?	str. 6-7
Po kůrovci se těšte na rehka zahradního	str. 8-9
Břehuli pod stromeček	str. 10
Střípky Cally, díl XII. Přátelé	str. 11-13
Torza jsou krásná! Očima Jana Ševčíka	str. 13-15

V Durbanu se jedná o osudu Kjótského protokolu

Zástupci prakticky všech států světa jednají od pondělí 28. listopadu na klimatickém summitu OSN v jihoafrickém Durbanu jednat zejména o třech nejdůležitějších tématech: o dalším snižování emisí v průmyslových zemích (prodloužení Kjótského protokolu); o přijetí nové globální dohody zahrnující všechny významné znečišťovatele a o zdrojích financí na pomoc rozvojovým zemím s již nevyhnutelnými dopady změny podnebí. Pokud se státy dohodnou a sníží svoji závislost na fosilních palivech, vznikne stabilní prostředí pro rozvoj moderních odvětví. Šetrné technologie, čistá energie nebo třeba recyklace odpadů dají potřebný impuls stagnující ekonomice.

Letošní konference je klíčová zejména kvůli budoucnosti Kjótského protokolu. Platnost závazků vyspělých zemí ke snižování emisí totiž vyprší už na konci příštího roku a mezinárodní klimatická politika se tak brzy může ocitnout v právním vakuu. Aby k tomu nedošlo, je třeba odsouhlasit pokračování Kjótského protokolu. Evropská unie to podporuje, ale zároveň vyzývá ostatní státy, aby více snížily emise. Kjótský protokol by pak měla co nejdříve nahradit nová globální dohoda s právně závaznými emisními cíli pro všechny významné znečišťovatele, včetně Spojených států, Indie a Číny.

Pro rozvojové země je hlavním tématem summitu zajištění financí na adaptační opatření, které jim průmyslové státy slíbily poskytnout. V současné ekonomické situaci bude zásadní identifikace zdrojů, z nichž by měly pocházet peníze pro země, které změnu klimatu nezpůsobují, ale jsou nejvíce postiženy jejichmi důsledky. Zejména rozvojovým zemím podle posledních vědeckých výzkumů hrozí rizika častějších extrémních výkyvů počasí.

Durbanská konference je již sedmnáctým celosvětovým summitem od přijetí Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu v roce 1992 v Rio de Janeiro. Konferenci povede jihoafrická ministryně zahraničí Maite Nkoana-Mashabane s podporou sekretariátu Úmluvy a její generální tajemnicí Christianou Figueres.

„Nesmíme si nechat ujít příležitost, kterou v době ekonomické recese znamenají čistá a inovativní řešení. Politici by na summitu v Durbanu měli podpořit tuto perspektivní cestu a dohodnout se na dalším kole Kjótského protokolu.“ řekla Klára Sutlovičová z Centra pro dopravu a energetiku.

Jan Doležal z organizace Glopolis dodal: „Hrozí, že se nepodaří včas dohodnout závazky vyspělých zemí pro druhé období Kjótského protokolu, či vyjasnit pravidla spravování a fungování takzvaného Zeleného klimatického fondu určeného na financování adaptačních a mitigačních opatření v chudých zemích. Naději přitom skýtají zejména ty země, rozvinuté i rozvojové, které dlouhodobě podporují ambiciózní opatření na ochranu klimatu a jsou ochotné spolu hovořit. Podceňovat nelze ani sílu africké občanské společnosti, která durbanský summit jistě významně ovlivní.“

Tisková zpráva Centra pro dopravu a energetiku a Glopolis

Další informace:

Oficiální webové stránky konference: <http://www.cop17-cmp7durban.com/>

Oficiální stránky Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu: www.unfccc.int

Aktuální informace v češtině v průběhu konání konference: www.zmenaklimatu.cz

Studie potvrdila oteplování Země

Globální oteplování existuje a teploty v průběhu minulých desetiletí stabilně rostou, tvrdí závěry dlouho očekávané nezávislé studie týmu Berkley Earth Project. Její autoři tak vyvrací tvrzení skeptiků, podle nichž nejsou k dispozici dostatečné důkazy, které by potvrdzovaly změny světového klimatu. Průměrná globální teplota pevniny vzrostla od poloviny 50. let minulého století přibližně o 1 stupeň Celsia. S takovým závěrem přišla studie, kterou 20. října zveřejnil tým projektu Berkley Earth Project, do něhož se

zapojili američtí fyzikové, klimatologové a statistikové.

Projekt byl financován mimo jiné z prostředků Kochovy nadace vlastněné vlivnou ropnou společností Koch Industries. Studie analyzuje údaje získané z 15 různých zdrojů, které mnohdy sahají až do roku 1800. Jde tak o nejkompaktnější záznam vývoje světových teplot, jaký kdy vznikl, řekl vedoucí projektu, fyzik Richard Muller. Vědci zapojení do projektu Berkley Earth sestavili více než miliardu teplotních záznamů. Výsledky jejich studia odpovídají údajům, které již byly v minulosti sesbírány a zveřejněny ve Spojených státech a Velké Británii, například americkým Národním úřadem pro oceán a atmosféru (NOAA), Goddardovým kosmickým střediskem NASA a Meteorologickým úřadem Hadley Centre ve Velké Británii.

Tým z Berkley zmapoval přibližně 40.000 meteorologických stanic po celém světě. Podle jednoho z vedoucích odborníků projektu Roberta Rhoda nepřispívá teplo vyzařované městskými zástavbami nijak významně ke vzrůstu průměrných teplot světové pevniny, protože městské zástavby tvoří méně než 1 % zemské plochy. Britská vláda vydala minulý týden studii, která ukázala, že z oblastí ohrožených globálními změnami klimatu se budou stěhovat miliony lidí, což ovlivní migrační trendy v příštích 50 až 60 letech. Zprávu připravil think-tank Foresight group, který poskytuje informace britské vládě. Studie tvrdí, že otázka globálního oteplování a s ním spojené migrace se musí stát jednou z politických priorit. Varuje, že bránění této migraci způsobí růst chudoby, který povede k nekontrolovatelnému pohybu obyvatelstva.

Dle EurActiv.cz

Vědci varují: extrémních projevů počasí výrazně přibude

Pokud nezačneme snižovat emise skleníkových plynů, některé oblasti se stanou zcela neobyvatelnými a lidé si budou muset hledat nové domovy. K tomu se přidají častější, intenzivnější a méně předvídatelné vlny veder, sucha a záplavy, ale také stoupající hladina moří. To jsou některé ze závěrů dnes zveřejněné zprávy Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) o vlivu klimatické změny na extrémní projevy počasí.

První a druhá pracovní skupina IPCC zasedala společně se zástupci států tento týden v ugandském hlavním městě Kampale. Finální podoba shrnutí studie byla zveřejněna poté, co prošla podrobnou kontrolou. Zpráva shrnuje doposud nejucelenější studii o vlivu klimatické změny na extrémní projevy počasí, její plné znění bude zveřejněno v únoru. Studie předpovídá s vysokou mírou pravděpodobnosti vlny veder v jižní Evropě, sucha v severní Africe a silnější větrné bouře v Karibiku. Události se budou objevovat nečekaně.

Pokud státy nenastartují modernizaci ekonomiky a nezačnou snižovat emise, stanou se některá místa planety, především některé z ostrovů, pro lidi zcela neobyvatelnými. Ostrovní státy jsou ohroženy nejen bouřemi, ale především zvyšováním hladiny oceánů, které vědci dokážou předpovědět s vysokou přesností. Rostoucí hladina moří přitom vede jak k erozi pobřežních oblastí, tak k zasolování vnitrozemských vodních zdrojů a farmářské půdy. Obyvatelé postižených oblastí budou nuceni k vystěhování do jiných regionů a tlak na okolní oblasti se zvýší.

Průměrná globální teplota se od dob před průmyslovou revolucí zvýšila již o téměř 1°C. Pokud nedojde ke snižování emisí, očekává se oteplení o další 1 až 5°C do konce století. Regionální teploty se však od globálního průměru mohou značně lišit. Například rekordní teploty v létě roku 2003, které způsobily úmrtí až 70 000 lidí v Evropě, se do poloviny století mohou stát teplotami průměrnými.

S pravděpodobností přes 90 % vědci předpovídají, že extrémně teplých dní a nocí přibude, zatímco extrémně chladných ubude. Velmi pravděpodobné jsou silné deště a koncentrace srážek do kratších období. Rychlost větru tropických cyklónů a výskyt povodní se zvýší s pravděpodobností vyšší než 66 %. Se střední mírou pravděpodobnosti se zvýší vlny sucha v některých obdobích roku v dalších regionech světa.

Studie zároveň přiznává, že ne všechny extrémní projevy počasí jsou způsobeny klimatickou změnou. Stejně tak vyšší škody na životech i majetku nemusí být způsobeny pouze vyšší intenzitou a

frekvencí extrémních událostí, ale i nárůstem počtu obyvatel a hodnoty jejich majetku.

Studie o 800 stránkách je syntézou tisíců nových recenzovaných vědeckých studií. Její vypracování trvalo 3 roky. Některé závěry jsou opřeny o vysokou míru jistoty, u jiných naopak autoři zdůrazňují větší podíl nejistoty, který je dán především neexistencí potřebných dat.

Barbora Hanžlová, koordinátorka Klimatické koalice, řekla: „Musíme pokračovat v podpoře čistých a inovativních řešení, která jednak podpoří ekonomiku a jednak povedou ke snížení emisí. Současně s tím je ale potřebné investovat do adaptačních opatření a naší schopnosti reagovat na nevyhnutelné události, které nás čekají. Čím pomaleji budou emise klesat, tím více finančních prostředků bude třeba vynaložit na odstraňování škod.“

Jan Doležal z Analytického centra Glropolis řekl: „Ze zprávy jasně vyplývá, že stávající opatření na ochranu klimatu jsou nedostatečná. Nedokážou zabránit nárůstu extrémních projevů počasí a jejich zničujícím dopadům. Nadcházející konference OSN o změně klimatu v Durbanu je významnou událostí, kde by představitelé států měli tyto nové vědecké poznatky vzít v úvahu a vážně se zabývat plánem, jak zajistit bezpečnost lidských společností a ekonomik před negativními dopady změny klimatu.“

Tisková zpráva české Klimatické koalice

Další informace:

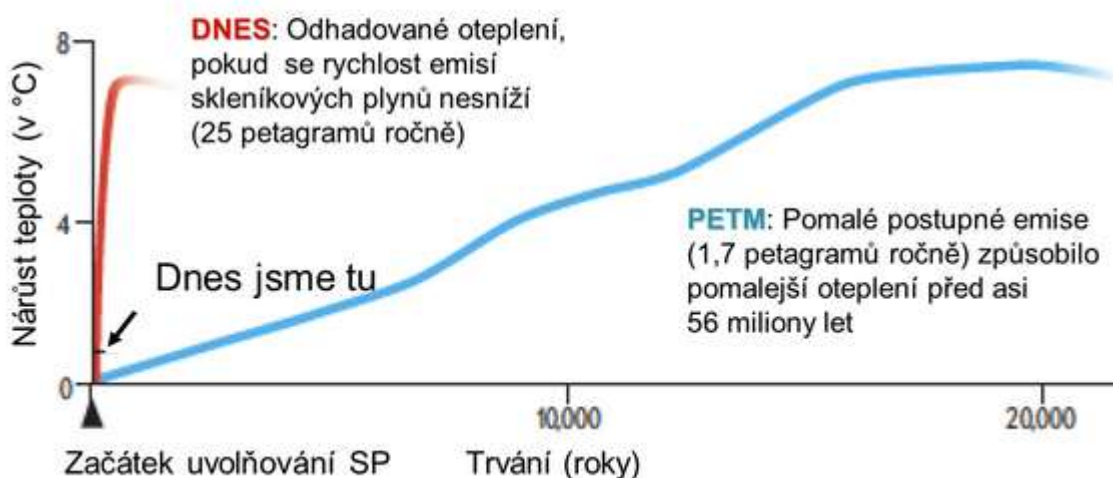
IPCC Special Report on Managing the Risks of Extreme Events and Disasters to Advance Climate Change Adaptation (SREX) – shrnutí: <http://ipcc-wg2.gov/SREX/>, v češtině zde:

http://amper.ped.muni.cz/gw/ipcc_cz/srex/srex_cz.pdf

Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC): www.ipcc.ch

GRAF MĚSÍCE

Je současné oteplování „rychlé“?

Autor: Alexander Ač, Centrum výzkumu globální změny, Brno, AV ČR

Úředníci na odstřel

Ministerstvo životního prostředí

Opravdu málokdy a málokde je k vidění, aby se o místo báli lidé, kteří dělají dobře a poctivě svou práci. V některých úřadech státní správy ochrany přírody to ovšem za úřadování ministrů Pavla Drobila a Tomáše Chalupy platí. Ať se tomu říká „škrty“ nebo „úspora veřejných prostředků“, nelze se zbavit dojmu, že se jedná o cílený útok na úředníky, kteří se snaží rozhodovat v souladu se zákony, odbornými argumenty a vlastním svědomím. Hned dvě nevládní zprávy v listopadu varovaly před tímto trendem. Nejprve se ozvala jindy poměrně zdrženlivá Společnost pro trvale udržitelný život (STUŽ), jež nazvala svoje stanovisko „MŽP místo úspor poškozuje systém péče o životní prostředí“. Vzápětí vydal Zelený kruh, síť nevládních organizací zabývajících se ochranou životního prostředí, tiskovou zprávu „Rozklad státní ochrany přírody vstoupil do nové etapy“. Co nevládní organizace současnému vedení ministerstva životního prostředí vyčítají?

Předně jde o „zbytnění byrokratických útvarů na úkor těch koncepčních, legislativních a správních“, jak píše ve stanovisku STUŽ její předseda Jiří Dlouhý. Tak byl na ministerstvu zrušen odbor péče o národní parky, odbor nástrojů péče o životní prostředí, do jehož agendy patřila mimo jiné oblast environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, či odbor územních vazeb, který se staral o předcházení záborů půdy nebo problematiku tzv. brownfieldů. Zato nám na MŽP vyrašil samostatný odbor marketingu, komunikace a publikační činnosti. Vskutku zajímavý příspěvek k „odideologizování“ ministerstva, které se slovy exministra Drobila mění v „silný ekonomický rezort“.

„Je zajímavé, že s těmito změnami přicházejí často o místa odborníci, lidé s hlubokými znalostmi problematiky, s kreativním myšlením, schopní nalézat vhodné koncepční, legislativní i exekutivní nástroje a řešení. Naopak na ministerstvo přibývají lidé problematiku neovládající, ale o to loajálnější k politickému vedení ministerstva. Místa získávají lidé bez environmentálního vzdělání, bez vlastní zkušenosti v oboru a či ve výkonu státní správy v kompetencích MŽP,“ shrnuje dále Jiří Dlouhý. A tisková zpráva Zeleného kruhu doplňuje, že „více než kdykoli předtím jsou vedoucí pozice obsazované podle stranického klíče a bez ohledu na potřebné zkušenosti.“ Zelený kruh upozorňuje také na další alarmující skutečnosti. Ministerstvo např. propustilo část vlastních právníků a následně vypsalo veřejnou zakázku na „právní služby“, a to až do výše 40 milionů korun. Podle Zeleného kruhu probíhá další blok nesystémových změn, které resort zasáhly už dříve. O čistce na Správě NP Šumava už ostatně Ďáblík informoval (viz článek Nadbyteční odborníci v Ďáblíku č. 100). Rozhodně není bez zajímavosti, že současné „organizační změny“ na ministerstvu vypadají ve srovnání s těmi šumavskými jako přes kopírák.

Poslanec Drobil, za jehož krátkého ministrování „organizační změny“ začaly, nedávno chválil práci odborných komisí ODS a dramaticky volal po expertech s hrdým označením „made in ODS“, které si musí jeho strana po vzoru britských toryů nebo německé CDU vychovat a brát s sebou na ministerstva. Zapomněl se ovšem zmínit, že britská konzervativní vláda bere klimatické změny vážně, zatímco on sám je považuje za „náboženství“, které „stojí na ideologické manipulaci s fakty“. Též mu uniklo, že v německých národních parcích jejich správci respektují bezzásahový režim v prvních zónách. Oproti německým politikům podporujícím v ochraně přírody odborný přístup, se stal pan Drobil „prvním ministrem, který dal konečně přednost lesu před kůrovcem a místním občanům před ekologickými aktivisty.“ Proč? „Protože není nic přirozeného na tom, aby tento škodlivý hmyz svobodně ničil šumavské hvozdy a proměňoval je v holé pustiny.“

Inu, pane Drobile, s takovou se vám experti na ochranu přírody a životního prostředí do odborných komisí jen pohnou. Chaotické a pavědecké názory na životní prostředí ostatně nedávno vyhnaly z ODS i dlouholetého experta Bedřicha Moldana, na ministerstvu pak nevydržela náměstkovat dokonce ani Rut Bízková, která se i přes častou kritiku jejích kroků v resortu vyznala. Osobně doporučuji ohledně členství v odborné komisi oslovit např. Jana Stráského, Ivana Brezinu nebo Václava Klause, propuštění profesionálové z resortních organizací MŽP ČR totiž asi nebudou mít zájem. Nesmíte se ale divit, že vám za vaše odborné výsledky David Cameron nebo Angela Merkelová nezatleskají. Takže toužíte-li po uznání, doporučuji se objednat na nějaký čajový dýchánek do USA. Jen bonmoty o zeleném náboženství protentokrát raději vynechejte.

Jiří Řehounek

Rozklad státní ochrany přírody vstoupil do nové etapy

Ministerstvo životního prostředí ohlásilo další vlnu propouštění a rušení fungujících odborů. Úřad tak přichází o zkušené profesionály, po kterých nemá náročnou agendu kdo převzít. Peníze, které měly sloužit ozdravení prostředí pro českou veřejnost, zřejmě poputují na projekty, jejichž veřejný přínos je sice sporný, lobbistické skupiny na nich ovšem vydělají. Ochrana životního prostředí se tím dostává do systematického ohrožení.

Počátkem listopadu ministerstvo ohlásilo propuštění dalších 23 odborníků a zrušení či sloučení odborů, které zajišťovaly přímou ochranu životního prostředí. Po razantních organizačních a personálních změnách na MŽP v minulém roce a propuštění desítek odborníků ze všech národních parků, ČÍŽP a SFŽP, se jedná o další v řadě nesystémových změn ministerstva. Kupříkladu část právníků ministerstva byla propuštěna, aby hned vzápětí ministerstvo vyhlásilo veřejnou zakázku na právní služby do výše až 40 milionů korun. Současná restrukturalizace ministerstva nemá za dobu jeho existence obdoby – více než kdykoli předtím jsou vedoucí pozice obsazované podle stranického klíče a bez ohledu na potřebné zkušenosti. Na pozice náměstků nyní zasedli tři inženýři, humanitně vzdělaný Ivo Hlaváč a Tomáš Vrbík, který nyní studuje obor Právo ve veřejné správě. S výjimkou člena TOP09, Tomáše Tesaře, jsou všichni členy ODS. Na schopnosti odborného rozhodování přitom závisí kvalita životního prostředí a zdraví lidí v České republice.

Případů nekonceptního jednání a záměrného oslabování role ministerstva jeho vlastním vedením nalezneme v posledních měsících celou řadu: ministr Chalupa se společně s exministrem průmyslu Kocourkem zasloužil o darování 26 miliard korun přímo ČEZu v bezplatných emisních povolenkách. Tyto prostředky přitom mohly být využity na pokračování populárního programu Zelená úsporám. Pomohly by tak zlepšit kvalitu ovzduší a ještě i ušetřit domácnostem za topení. A to stále není všechno: obyvatelé na Ústecku a Ostravsku musí stále dýchat špinavý vzduch, dobrovolné dohody ministerstva se znečišťovateli jsou totiž uzavírány tak, že k jeho zlepšení nevedou. Ministr nevystoupil proti Státní energetické koncepci, jejíž oba předložené scénáře prakticky zamezují využití obnovitelných zdrojů domácnostmi.

Jeden z nich navíc počítá s rozšířením těžby hnědého uhlí a bouráním obcí v severních Čechách, přestože ministra k zachování limitů těžby zavazuje platná koaliční smlouva. Ministerstvo také dosud neschválilo již dva roky připravenou vyhlášku, která by zabránila živelnému kácení alejí a stromů ve městech. Ministr hojně cestuje po českých obcích, na slibovaný dialog si ale zatím čas nenašel, přestože se na něj mnohé občanské iniciativy marně obracejí už několik měsíců. Ministerstvo kvůli nekonceptnímu a zájmovému vedení stále méně tvoří protiváhu ekonomickým rezortům.

Mgr. Júlia Sokolovičová uvádí: „Ochrana životního prostředí přestává být agendou MŽP. Zdá se, že agendou ministerstva se naopak stala spolupráce s průmyslem a developery. Považuji to nejen za nesmyslné, ale hlavně za nesmírně ohrožující pro budoucí kvalitu prostředí, v němž lidé žijí. Je skutečně v pořádku, že zcela vymizela protiváha firemních zájmů, když jde o kvalitu života občanů a naše životní prostředí?“

Mgr. Daniel Vondrouš uvádí: „Jak by se občané stavěli k tomu, kdyby z vedení Ministerstva zdravotnictví byli vyhozeni všichni lékaři a zrušil by se, dejme tomu, odbor farmacie? Podobná situace nyní nastala na Ministerstvu životního prostředí.“

Tisková zpráva Zeleného kruhu

Konec ekoporadenství v Čechách?

Více než deset tisíc občanů využívá ročně konzultace ekologických poraden po celé České republice. Ptají se, jak ušetřit energii, hledají alternativy k chemickým prostředkům běžně používaných v domácnostech, jak mohou zachránit stromy ve svém okolí před vykácením, jak ekologicky třídit odpad. Podobně veřejné instituce konzultují s ekoporadnami, jak se mohou při svém provozu chovat více ekologicky a energeticky úsporně. Nyní reálně hrozí, že lidé o tuto službu přijdou. Shodli se na tom účastnice a účastníci konference

„20 let ekoporadenství v ČR“, která se konala 24.11. v Brně. Veřejné prostředky, které doposud činily významnou část financování poraden v letošním roce dramaticky klesly a na příští rok s nimi prakticky nelze počítat.

Ekoporadny mají nezastupitelnou úlohu, poskytují odbornou podporu veřejnosti a jsou tak součástí veřejného sektoru služeb. „Díky své působnosti v různých regionech i oblastech jsou schopny pokrýt široké spektrum ochrany životního prostředí v celé republice,“ říká RNDr. Yvonna Gaillyová, CSc., předsedkyně Výkonného výboru STEP a ředitelka Ekologického institutu Veronica. „Mají nezastupitelnou úlohu, pokud jde o preventivní ochranu životního prostředí a osvětu. Jedná se o činnost, kterou veřejná správa ani jiné instituce nemusí a mnohdy ani nemohou obsáhnout. Proto jim dosud také byla věnována ze strany státních institucí pozornost,“ dodala ekoložka Yvonna Gaillyová, která se ekoporadenství věnuje již 20 let a podílela se na založení vůbec první ekoporadny v republice.

„Z oficiálních výzkumů, které si zadalo samo Ministerstvo životního prostředí, vyplývá, že lidé chápou ekologické poradenství jako veřejnou službu, stát ji ovšem nyní odmítá financovat,“ říká Ing. Petr Ledvina, vedoucí ekologické poradny Veronica. Oproti roku 2009 ale klesla meziročně podpora sítě středisek environmentální výchovy a poradenství ze zdrojů Ministerstva životního prostředí a Státního fondu životního prostředí o takřka 50 milionů korun. Pokud stát nebude nadále ekologické poradny podporovat, hrozí, že budou muset zastavit nebo omezit svou činnost. Škrty jsou stoprocentní. Propad tak neodpovídá úrovni šetření v jiných oblastech.

„V současné, dramatické krizi, která zahrnuje nejen krizi finanční, ale i klimatickou či surovinovou je právě ekologické poradenství schopno nabízet moderní a přitom energeticky a surovině úsporná řešení potřeb domácností a obcí,“ říká Rakušan Christian Schrefel, prezident Evropské asociace ekologických poraden. Tato řešení, omezující mj. užití a výskyt chemických látek, jsou navíc i zdravější.

Konference se zúčastnilo 65 delegátů - zástupkyň a zástupců více než 20 ekologických poraden z ČR a zástupci další organizací, či samospráv, státní správy. Akci pořádal Ekologický institut Veronica ve spolupráci se Sítí ekologických poraden, kde je Veronica zakládajícím členem. Více o konferenci na: www.veronica.cz/konference/

Společná tisková zpráva Ekologického institutu Veronica a Sítě ekologických poraden ČR (STEP)

Se slepákem k psychiatrovi

Události kolem Národního parku Šumava opět nabraly spád. Ačkoli se ministr Tomáš Chalupa tvářil, že při přípravě nového zákona o Šumavě panuje téměř idylická atmosféra, přišel zádrhel. Stínová vědecká rada parku i sdružení ŠumavaPro, jejichž zástupci se účastnili kulatých stolů o podobě zákona, se podle svých vyjádření nemohou podepsat pod návrh, do něhož není ministerstvo ochotno zapracovat žádnou z jejich zásadních připomínek. Centrum pro výzkum biodiverzity svoje vyjádření dokonce rovnou nazvalo „Potěmkinova vesnice v režii ministra Chalupy“ a ústy svého vedoucího Pavla Kindlmanna návrh zákona označilo za „skandální“. Ministr sám následně poslední kulatý stůl raději zrušil, přestože původně plánoval, že se na něm vše dořeší.

Co přesně návrhu zákona odborníci a nevládní organizace vyčítají? Předně nenadřazuje ochranu přírody ostatním aktivitám, jak bývá v národních parcích standardem, ale klade ji na roveň developerským projektům. Zmenšuje území, které mělo být ponecháno přírodě. Na posledním kulatém stole ministr údajně připustil i pouhých 20 % bezzásadových zón. Důležitá rozhodnutí by měl přijímat výbor, kde si stát podrží pouhá dvě místa z devíti a ztratí tak možnost efektivně ovlivňovat podobu národního parku, jehož ochranou je povinován nejen Evropské unii, ale především vlastním občanům. Otevírá národní park developerským projektům, např. převodem pozemků ve třetích zónách na obce nebo vymezením koridoru pro lanovku na Smrčínou napříč chráněnou přírodou.

Otázkou samozřejmě zůstává, zda ministr Chalupa a jeho ředitel Stráský opravdu chtějí vyjednat

kompromisní znění zákona o Šumavě. Na pověstném semináři Centra pro ekonomiku a politiku předal pan Chalupa Václavu Klausovi v roli moderátora řez smrkovým kmenem s patetickým konstatováním: „...tento smrk přežil objevení Ameriky, Bachův absolutismus, nacisty, komunisty, ale kůrovce už ne.“ Bohužel se ho nikdo na místě nezeptal, jestli si myslí, že smrky jsou nesmrtelné a lýkožrout smrkový za kancléře Bacha neexistoval. Právě na tomto semináři "Kůrovcová kalamita – Argumenty zastánců zdravého rozumu" se dobře ukázalo, že současný ministr patrně nehodlá být nestranným moderátorem diskuse, ale staví se jasně na stranu prozatímního ředitele. Mimo jiné si postěžoval, že musí vést neustálé polemiky s ekologickými sdruženími nevolených individuí. Zato ředitel Národního parku Bavorský les Franz Leibl vzkázal novému šumavskému vedení v deníku Passauer Neue Presse: "Nad novým českým kursem nebudou nesouhlasně kroutit hlavou jen bavorští ochránci přírody. Vyvolá to i velké překvapení v celé Evropě."

Bylo by logické a v civilizované Evropě včetně všech okolních států to bývá zvykem, že péče o národní parky se svěřuje v oboru vzdělaným přírodovědcům. Výjimkou byla pouze krátká epizoda na Slovensku, kdy se snažil vlastní resort zevnitř zlikvidovat ministr Jaroslav Izák dosazený nacionalistickou Slovenskou národní stranou. Tehdy také na Slovensku vyhazovali ze státní ochrany přírody řadu zkušených odborníků a vedoucí místa obsazovali podle správné stranické knížky. Skutečně chtějí čeští konzervativci patřit do takové společnosti?

Kdyby postihla Tomáše Chalupu apendicitida (což mu rozhodně nepřejeme), asi stěží by s ní zamířil k psychiatrovi, přestože jde o lékaře se zkouškou z anatomie. Bylo by také samozřejmě zajímavé zjistit, jak by na případnou žádost o apendektomii reagoval oslovený lékař lidských duší. To péči o národní park svěřil pan ministr Janu Stráskému a jeho lesníkům bez mrknutí oka, byť postrádají základní vhled do ochranné biologie či ekologie lesa a jejich odborné renomé je diskutabilní i v lesnickém oboru. Riskne příště i ten slepák?

Jiří Řehounek

Po kůrovci se těšte na rehka zahradního

Z pohledu Národního parku Bavorský les bylo vyhlášení rehka zahradního německým „ptákem roku 2011“ podařenou volbou. Jako jeden z nejatraktivnějších pěvců výborně reprezentuje přírodou prosvětlené lesní porosty, v kterých bylo ponecháno veškeré mrtvé dřevo v rozmanitých strukturách.

Kdo se dnes vydá na túru nejvyššími polohami národního parku, může procházet kilometry odumřelých porostů starých smrkových lesů. Takovéto obrazy vyvolávají u mnoha lidí nelibost. Skoro všichni jsme vyrostli v kulturních krajinách, kde bylo jen minimum přírodní dynamiky. Slova jako "ekologická katastrofa" nebo "zničeno ochranou" se po takových výletech

rychle šíří. I mezi ochráněři je možné tu a tam slyšet pochyby nad podobným konceptem ochrany přírody. Mezi představiteli národního parku ale panuje jednota, že bychom přírodě i ve střední Evropě, kde jasně dominuje kulturní krajina, alespoň na malé ploše národního parku měli umožnit vydat se svými vlastními cestami. Pozorování a výzkum tohoto vývoje již přinesl mnoho zajímavých poznatků a neustále přibývají další.

Jeden z nejnápadnějších a zároveň charakteristických ptáků těchto lesostepních ploch mrtvých porostů je dnes rehek zahradní, jehož počty v ostatních oblastech Německa silně klesají. Na třech sledovaných plochách byly zjištěny hustoty od 1,1 do 2,3 hnízdních revírů na deseti hektarech. To jsou hodnoty nejvyšších hnízdních hustot, jak se o nich zmiňuje kompendium ptáků střední Evropy. Kombinace otevřených lesních ploch a zároveň vysoká nabídka dutin v smrkových pahýlech jsou bezpochyby rozhodujícím faktorem. Vedle rehka zahradního je možné zde najít i další charakteristické druhy světlých lesů. Častá je zde i linduška lesní, která využívá mrtvých smrků ke zpěvu. Opravdovým překvapením pak byl roku 2009 první zaznamenané hnízdění krutihlava obecného a to na stanovišti ležícím nad 1200 m.n.m. a ve třech revírech. Podobně

překvapující je hnízdění ŕuhýka obecného či pěníce hnědokřídle v hřebenových polohách.

Pro ornitology je však překvapivý zvláště společný výskyt těchto druhů ptáků, které známe z kulturní krajiny, s tetřevem. Aktuální výsledky monitoringu obou Národních parků ukazují, že tetřev může žít i uprostřed mrtvého dřeva, kde se nabízí pouze minimum zelených smrků vysokých alespoň 3 metry jako důležitých zdrojů potravy a míst na spaní. Mrtvé smrky jsou velmi důležitými součástmi biotopu poskytující místa na spaní a úkryty na zemi. Většinu zde početných ptáků považujeme za charakteristické ptáky rozmanitých typů kulturní krajiny. V Bavorském lese osidlují místa přirozených disturbancí.

Důvody pro masivní rozšíření lýkožrouta smrkového jsou již dobře známy. V důsledku lidského hospodaření v minulosti je současná zásoba dřeva smrku aktuálně nejvyšší za posledních 100 let. Tato skutečnost představovala spolu s velmi teplými letními měsíci v devadesátých letech optimální podmínky pro rozvoj tohoto hmyzu. Podobnou příčinnou souvislost mezi lidmi způsobenou vysokou zásobou dřeva u jehličnanů a klimatem je možné sledovat i u jiných druhů lýkožroutů v Severní Americe.

Výrazně specifická pozitivní reakce mnoha druhů brouků osidlujících dřevo v důsledku prosvětlení, a to především u druhů, které jsou specializované na smrk nebo jehličnany, ukazuje na to, že náhlá prosvětlení porostu způsobená žírem hmyzu neprospívají jen smrkovému zmlazení, ale i mnoha druhům, které jsou na smrk vázány. Mluvíme-li celkově o všech druzích, pak můžeme konstatovat, že je výrazně více těch, kteří takovým vývojem získají, než těch, kteří v jeho důsledku ztratí. To platí především pro mnoho ohrožených druhů hub a hmyzu. Světlo a teplo jsou v chladném horském lese bez této dynamiky jen velmi těžko dostupné, např. jen v několika málo otevřených plochách rašelinišť. Druhům, které v střední Evropě platily za extrémně vzácné, se v těchto plochách mrtvého dřeva daří vytvořit velké populace, protože stanoviště ve velkém opět získalo vlastnosti, které potřebují k životu. Tím byla v Národním parku poprvé jasně zřejmá funkce malého kůrovce jako "inženýra ekosystému". Dostává se zde do podobné role, jakou zastává bobr v lužních lesích.

Shrňme-li všechny dosavadní poznatky, pak se ukazuje, že jsou to v lesích především extrémní, které jsou dnes důležité pro ochranu druhů. Zatímco v hospodářských lesích převládají především středně husté, mladší lesní porosty, je možné najít mnoho vzácných druhů buďto ve velmi stinných starých buko-jedlových lesích, např. strakapouda bělohřbetého nebo lejska malého, nebo naopak ve výrazně prosvětlených biotopech rehka zahradního. Ponechání mrtvého dřeva a důsledné umožnění přirozené dynamiky představuje výraznou podporu různorodosti stanovišť v nevyužívaném chráněném území.

V diskusi o mrtvých lesích po kůrovcovém napadení je možné často slyšet radostné zprávy o obnovujícím se lese. Takovéto nadšení z bujného zmlazení ale pramení spíše z lesnického a ekonomicko produkčního přístupu. Mnoho druhů, které žijí právě na plochách bez přirozeného zmlazení nás učí, že je důležité, aby obnova stromů po žíru neprobíhala plošně, ale zčásti s odstupem desítek let. Teprve toto zpoždění vytváří pro tyto druhy tak důležitou mozaiku z otevřených a hustých ploch v lesním komplexu.

Dodnes mnoha lidem chybí schopnost akceptovat či esteticky vnímat přírodní dynamiku. To někdy vede i v chráněných oblastech k nařízením, že mají být takové plochy napadené škůdci (nebo takové, na kterých to hrozí) zpracovány. Aktuální výzkumy v Národním parku ukazují, že odstranění mrtvých stromů má jednoznačně negativní vliv jak na rehka zahradního, tak i na ostatní druhy. Berou se jim místa pro zpěv a hnízdění. Podobné je to na bývalých historických pastvinách v Národním parku, tzv. Schachten. Zde dává rehek zahradní při těsném sousedství porostu po kůrovcovém napadení tomuto porostu přednost před loukami chudými na stanovištní struktury, které poskytuje les po kůrovcovém napadení.

Jörg Müller, Rainer Simonis, Národní park Bavorský les (převzato z webu ČSO)

Břehuli pod stromeček!

V těchto dnech bilancujeme jeden rok trvání našeho projektu „Adoptujte břehuli!“, díky němuž se v letošním roce podařilo obnovit hnízdní stěny v pískovných Třebeč, Lžín a Nakolice, které jsme pro tento rok vyhodnotili jako nejdůležitější. Díky příspěvkům adoptivních rodičů a grantu Státního fondu životního prostředí mohly břehule na třech jmenovaných lokalitách vyhrabat 522 hnízdních nor a lžínská pískovna hostila dokonce druhou největší kolonii břehulí v Jihočeském kraji.

Peníze z letošního roku, které jsme neutratili, budou samozřejmě opět využity na ochranu hnízdišť břehulí. Abychom udrželi jejich jihočeskou populaci alespoň na současné úrovni, mimochodem o více než polovinu nižší než koncem 90. let, musíme zásahy na perspektivních lokalitách opakovat alespoň jednou za dva roky. Proto přivítáme jakékoli další finanční příspěvky do našeho adopčního programu. Pokud byste chtěli břehulí adopci věnovat jako netradiční vánoční dárek, neváhejte nás kontaktovat (RehounekJ@seznam.cz, 605 066 898) nebo můžete vyplnit formulář na webu „Adoptujte břehuli“ (www.calla.cz/brehule), kde také naleznete podrobnější informace o projektu.

Naše aktivity samozřejmě nekončí péčí o hnízdní stěny. Calla poskytuje poradenství dalším organizacím, které chtějí břehule chránit, a distribuuje mezi ně informační materiály. Podmínky podporující břehule a další ohrožené druhy každoročně úspěšně prosazujeme v rozhodovacích procesech o těžbě a rekultivacích. Na všech úrovních prosazujeme ekologickou obnovu těžebních prostorů, která by měla prospívat také břehulím. A v pondělí 30. ledna pořádáme seminář o ochraně suchozemských živočichů v pískovných, o kterém se dozvíte více v pozvánkách na konci tohoto čísla.

V tomto roce se nám podařilo prosadit také vyhlášení Přechodně chráněné plochy Pískovna Lžín, jehož hlavním důvodem je právě hnízdění břehulí a vzácných druhů blanokřídlého hmyzu v písčítých stěnách. Pískovna Třebeč je na náš návrh přechodně chráněnou plochou již delší dobu. Pokud považujete naše aktivity v ekologické obnově a ochraně přírodovědně cenných pískoven za prospěšné, můžete nás podpořit jakýmkoli finančním příspěvkem na účet č. 3202800544/0600 u GE Money Bank. Variabilní symbol pro ochranu pískoven je 222.

Jiří Řehounek

o o o o o o o o o o

ZELENÉ PERLY ZA ROK 2011

o o o o o o o o o o

Zveřejňujeme další citace, které se utkají v soutěži Děti Země o Zelenou perlu 2011. Vaše vlastní návrhy čekáme na adrese calla@calla.cz.

"Kvůli trapnému rámci legislativních možností nemůžeme postupovat čistě racionálně."

Jan Stráský, ředitel Národního parku Šumava na semináři "Kůrovcová kalamita - argumenty zastánců zdravého rozumu" 12. října 2011

Zateplování domů může ohrozit chráněné netopýry

Rekonstrukce a zateplování domů postupuje rychlým tempem i v jižních Čechách a šetří tak životní prostředí i peněženky občanů. Bohužel kvůli němu mohou zbytečně hynout chráněné netopýry. „Výskyt netopýrů ve škvírách nebo větracích otvorech panelových domů je poměrně častý. Mohou přitom úspěšně unikat pozornosti obyvatel kvůli skrytému nočnímu způsobu života,“ říká zooložka Tereza Bradáčová, členka České společnosti pro ochranu netopýrů (ČESON).

Některé nevhodné stavební úpravy z poslední doby přitom vedly k naprosto zbytečné a kruté smrti mnoha

netopýrů. Nedávno např. objevili členové ČESON stovky mrtvých netopýrů rezavých, kteří byli uvězněni za nově instalovanými mřížkami ve větracích otvorech panelového domu v severočeských Lovosicích. Navíc šlo zřejmě o letní kolonii samic s mláďaty.

I v Českých Budějovicích už najdeme příklady vstřícného přístupu k netopýrům v budovách. Příkladem mohou být otevřené větrací otvory na mnoha zateplených budovách nebo netopýří budky na sídlišti Máj, které jsou netopýry hojně využívány. „Technická řešení ochrany netopýrů při rekonstrukcích staveb jsou známá a poměrně jednoduchá. Chce to jen trochu méně lhostejnosti k osudům těchto zajímavých živočichů,“ dodává Tereza Bradáčová.

V České republice se vyskytuje celkem 27 druhů netopýrů. Všichni jsou zapsáni v seznamu zvláště chráněných druhů. V městských stavbách včetně panelových domů se nejčastěji vyskytují netopýr rezavý, netopýr hvízdavý, netopýr pestrý či netopýr večerní. První dva jmenované druhy mohli pozorovat a s pomocí bat detektoru i poslouchat účastníci zářijové přírodovědné vycházky Cally „Netopýří safari na sídlišti“, kterou na českobudějovickém sídlišti Máj vedla Tereza Bradáčová.

Podle tiskové zprávy Cally Jiří Řehounek

Další informace:

<http://www.ceson.org/> (web České společnosti pro ochranu netopýrů)

<http://www.nyctalus.cz/> (web sdružení Nyctalus, které se stará handicapované netopýry)

<http://www.facebook.com/pages/N%C3%A1%C5%A1-soused-netop%C3%BDr/171360319585145?sk=wall>
(facebook Náš soused netopýr).

Střípky Cally

díl XII. Přátelé

Milé čtenářky a čtenáři, nechce se mi tomu věřit, že uplynulo téměř dvanáct měsíců a vy dostáváte do rukou poslední číslo Ďáblíka letošního roku a s ním i poslední díl Střípků. Dlouho jsme s Edou přemýšleli, kdo by měl dostat „poslední“ slovo. A napadlo nás, že by mohlo být zajímavé přečíst si pár řádek od našich přátel, z organizací, s nimiž Calla dlouhá léta spolupracuje. Jak nás vidí a vnímají přátelé a jejich odpovědi na otázky, si v klidu s dobrým čajem, kávou nebo vánočním punčem nyní můžete přečíst.

Romana Panská

1. Co máte společného s Callou?

2. V čem je podle vás Calla přínosná?

3. Jak by měla Calla vypadat ve svých pětadvaceti?

Jihočeské matky

1. Pracujeme na podobných nebo i shodných tématech. Máme mnoho společných přátel, ale i nepřátel.
2. Poskytuje odborné zázemí ostatním ekologicky zaměřeným organizacím, poradenství občanům v oblasti energetiky a ochrany životního prostředí. Jako velký přínos vidíme to, že se neomezují na strohý odborný přístup, ale témata dokáží podat "lidsky" a srozumitelně i pro laika. (např. přírodovědné vycházky).
3. Calla funguje velmi dobře a tento stav by si měla zachovat i do budoucna. Eda by mohl být možná trochu přívětivější k těm, kterým to nemyslí stejně rychle a komplexně jako jemu.

Monika Machová - Wittingerová a Daniela Magersteinová

Občanská iniciativa pro ochranu životního prostředí o.s.

1. Naše sdružení spolupracuje s Callou již více než deset let především v antiatomové oblasti. Calla se v této oblasti především zaměřuje na ukládání nebezpečného jaderného odpadu a těžbu uranu. Spolu s námi a

ostatními antiatomovými skupinami tak upozorňuje veřejnost na všechny negativní stránky získávání elektřiny z jádra.

2. Je to místo, na které se občané Českých Budějovic a okolních obcí mohou obrátit, pokud potřebují radu, pomoc nebo jakoukoli informaci z oblasti ekologie a energetiky. Calla v jihočeské metropoli provozuje informační centrum pro veřejnost v oblasti ochrany přírody, poskytuje právní pomoc pro veřejnost a obce v rozhodovacích procesech. Pro občany našeho města je tedy Calla v této oblasti velkým přínosem. Calla je dále velkou oporou pro občany a sdružení v lokalitách, kde stát uvažuje se stavbou konečného úložiště radioaktivních odpadů. Calla zde pomáhá občanům, obcím a místním sdružením v boji proti státnímu záměru, postavit jim za humny radioaktivní smetiště.

3. Byli bychom rádi, kdyby se Calla neměnila a nadále působila s takovým nasazením jako dosud, od ekoporadny přes obsáhlou internetovou stránku až po pravidelné přednášky pro veřejnost.

Gábina Pohlová a Pavel Vlček

KRASEC

1. Edu a Romču. A teď vážně, Calla patří k největším oporám Krasce a jsem moc vděčná za společná nejen pracovní setkání.

2. Tak tohle by bylo na dlouhé povídání a navíc nevidím do všech koutků Callí práce. Vezmu to tedy jen z Krasčího kousku. Je obdivuhodné kolik energie dokáží lidé z Cally věnovat práci pro krajskou síť env. center, Eda jako radní ji stále popošťouchává dál, podílí se na přípravě nových projektů, věnuje se rozvoji poradenství a Romča nás z pozice dozorců rady jistí, aby bylo vše, tak jak má být.

3. Zdá se mi, že pro neziskovky už to bude do budoucna jen těžší a těžší. Callu bych zásadně neměnila, myslím, že svoje místo má a v řadě aktivit je jedinečná. A tak pokud o 5 let starší Calla bude stabilní (a to i finančně) organizací poskytující poradenství a pořádající řadu vzdělávacích aktivit pro širokou i odbornou veřejnost, bude to skvělé.

Lenka Smržová

Sít' ekologických poraden STEP

1. Calla je našim dlouholetým členem. Již od samého jejího vstupu bylo jasné, že se stane jednou z významných ekoporaden, která bude vzorem pro začínající kolegy či cenným partnerem při práci na rozvoji ekoporadenství v České republice.

2. Svým vysoce profesionálním přístupem k činnostem, kterým se zabývá. Calle se podařilo u svých pracovníků namíchat kombinaci zanícení pro věc s vysokou odbornou fundovaností, takže spolupracovat s Callou je vždy příjemné a obohacující.

3. Když se na budoucnost podívám přes „růžové brýle“, vidím Callu jako centrum, na které se obrací nejen občané, ale většina významných činitelů regionu, jako na zásadního partnera při řešení environmentálních úkolů. Pokud se vrátím zpět do reálu, doufám, že Calla zůstane svá a udrží si směr, kterým kráčí již úctyhodných 20 let.

Kamila Kameníková

Zelený kruh

1. Jsme střechou, která zastřešuje i Callu - takže já osobně vždy doufám, že jsme Calle ku prospěchu. Callu znám samozřejmě především přes Edu Sequense, který je pro nás spojkou s jižními Čechy. Moje odpovědi jsou filtrované právě touto velmi omezenou zkušeností.

2. Pokud bych soudila z pohledu mého, resp. pohledu Zeleného kruhu, řekla bych ochotou a schopností angažovat se na celonárodní úrovni, přestože primárně působí v regionu. Vysokou odborností, která sahá od ochrany biotopů po energetiku. Tím, že se zabývá i tématy, na které většina z nás ostatních nemá sílu ani odvahu - třeba jádrem.

3. Tak trochu doufám, že se jádro v dalších pěti letech naopak stane z "regionálního" opět celonárodním tématem a že se dostaneme do stavu, kdy budeme my v tématu podporovat Callu. Jinak by měla i za pět let mít Calla hodně energie, případně řekněme vychovávat další generaci, tedy vázat na sebe mladé lidi v regionu, kteří mají o životní prostředí zájem a chtějí pro ně něco dělat.

Júlia Sokolovičová

Rosa o.p.s.

1. Hlavně téma, tedy ochranu životního prostředí. A tak spolupracujeme na společných projektech, aktivitách i v zastřešujících sdruženích.

2. Calla je často spojována s energetikou a zcela jistě právem. Další oblastí, kde je Calla přínosná, je praktická ochrana přírody - od Brouskova mlýna přes pískovny po hmyz a stromy ve městě. K ocenění stojí i pozornost vůči různým nepravostem jako nerozumná výstavba, ohrožení stávajících chráněných území či legislativní změny.

3. To je trochu strategická otázka, měl bych si odpovědět směrem do naší organizace, že v ní budou pracovat odborníci jako na Calle. Spíš můžu do těch dalších 5 let popřát Calle dostatek nevysychajících tůní, aby mohla žít alespoň tak jako pět let, které jí znám já.

Josef Kadubec

Ekologický institut Veronica

1. Nejen latinské jméno květiny použité jako jméno organizace. S Callou a její kompetentní a konzistentní konstantou, Edou Sequensem, dlouhodobě spolupracujeme při vzdělávací a osvětové činnosti v oblasti udržitelné energetiky a ochrany klimatu. Calla je samozřejmě činná v této oblasti i na úrovni celostátních politik a koncepcí, nicméně věnuje velkou pozornost i úrovni místní a regionální a na té se velmi často a rádi při naší práci setkáváme.

2. Calla je z mého pohledu nesmírně důležitým jihočeským aktérem ochrany životního prostředí. Pečuje o zásadní témata české energetické budoucnosti, je spolehlivým zdrojem informací. Atlas obnovitelných zdrojů energie miluji!

3. Práce má Calla ještě nejmíň na 100 let, takže těch 5 uteče jako voda. Nemyslím, že bude Calla vypadat nějak jinak, ale věřím, že bude silná a stabilní. Veronica přeje Calle a jejím lidem, aby je veřejnost uznávala a podporovala, aby se mladí šikovní lidé do Cally jen hrnuli a aby ani za 5, ani za 100 let na severo-severozápad od Cally nerostly tlusté betonové věže.

Yvonna Veronica Gailly

Dovolte mi ještě pár slov k závěru našeho seriálu. Doufám, že jste se po dvanáct měsíců dozvídali něco, co vás zajímalo, co jste nevěděli či co vás oslovilo. Prostě se vám líbilo a Calla se pro vás stala více otevřenější. Ráda bych teď a tady poděkovala všem, kteří věnovali svůj čas k napsání jednotlivých Střípků pro vás čtenáře. Přeji vám poklidný adventní čas, v roce 2012 pak energii, chuť a pohodu při zdolávání různých úskalí, které se v příštím roce objeví.

Romana Panská

Torza jsou krásná! Očima Jana Ševčíka

Dnešním dílem uzavíráme výběry fotografií, které v soutěži „Torza jsou krásná!“ vybrali porotci do svých nejlepších desítek, ale do užšího výběru se nedostaly. Pátým porotcem byl dlouholetý zoolog Správy CHKO Třeboňsko a vynikající fotograf přírody Jan Ševčík. Doporučuji jeho web na adrese <http://www.sevcikphoto.com/>, kde můžete příjemně trávit čas surfováním po krásných fotografiích. Také v publikacích vydaných Callou najdete řadu jeho snímků, včetně leteckých pohledů na vojenský prostor Boletice nebo klikatící se Stropnici na Brouskově mlýně. Ale už nebudu zdržovat. Tady jsou fotky, které zaujaly Jana Ševčíka.

Jiří Řehounek

Stanislav Voksa, Samotář

*Stanislav Voksa,
Večerní modlitba*

Petr Tomáš, Oliva

*Jan Miklín, Západ Slunce na
Černých lukách*

Jan Husák, Tajemné a hluboké
jsou karpatské hvozdy
(Zakarpatská Ukrajina,
Polonina Svidovec)

Výběr nejlepších snímků z fotosoutěže „Torza jsou krásná!“ si můžete prohlédnout ve webové galerii

<https://picasaweb.google.com/102294459628196042518/FotosoutezTorzaJsouKrasna?authkey=Gv1sRgCLrPkKaRsmvBQ#>

Připravte si krmítka pro ptáčky za oknem

Noční teploty klesají pod nulu a tak je nejvyšší čas k instalaci krmítek pro naše drobné ptactvo. Do zahrad i do městských ulic se již stahují početná hejna sýkor koňader i modřinek, zvonci, stehlíci, dlasci, pěnkavy, jikavci i čížci. Volně žijící ptáci nejsou na krmítkách životně závislí, ale rádi si přilepší potravou ze snadno dostupného zdroje. Až později nastanou kruté mrazy, potrava z krmítek jim může zachránit i život.

Nejvhodnější potravou pro přikrmování ptáků v zimním období jsou slunečnicová semínka a drcené ořechy. V obchodech se dají sehnat i různé směsi semen do krmítek a lojové koule. Vhodný je i syrový hovězí lůj, na který létají mimo sýkor i brhlíci a strakapoudi. Kosi, kvíčaly a brkoslavi mají nejraději jablka a jeřabiny. Do krmítek naopak v žádném případě nepatří zbytky jídel z kuchyně, chleba a slané pečivo. Ptáci je sice pozřou, ale mohou uhynout.

Ojedinele se na krmítku objevuje i červěnka obecná, střízlík nebo šoupálek. Pokud si nebudete jisti, jaký druh je hostem na vašem krmítku, tak jej vyfoťte a pošlete k určení do Moravského

ornitologického spolku – pobočky ČSO v Přerově na e-mail: mosprerov@seznam.cz. Ornitologové vám rádi poradí.

Jiří Šafránek (tisková zpráva MOS – středomoravské pobočky ČSO)

V Radomyšli chtějí zavřít slepice do klecí

Firma VELOPA chce zvětšit svůj velkočov nosnic v Radomyšli nedaleko Strakonice o 53.000 zvířat tím, že zruší volný chov na podestýlce a všechny slepice přestěhují do klecí. Díky tomu se jich do haly vejde více, než třikrát tolik. Tento záměr ale kritizují Děti Země, neboť se jim nelíbí, že se neposuzují žádné jiné varianty a přednost dostala jen „továrna na vejce“ s nepřijatelným klecovým chovem drůbeže.

„Klecový chov je ze všech možných druhů ustájení pro zvířata ten nejhorší, neboť v něm nemohou uskutečňovat

své přirozené chování,“ vysvětluje Martin Hytša z Děti Země. „Podle nás měla být přinejmenším zachována stávající varianta, to znamená chov na podestýlce.“

Již několik let musejí být nové velkochovy nosnic, tj. slepic určených k produkci vajec, vybaveny tzv. „obohacenými klecemi“. To znamená, že slepice nežijí v úplně holé kleci, ale mají k dispozici určité vybavení, např. popeliště nebo hnízdo. Odborné studie však dokazují, že tato provizorní zařízení nemohou ve stísněném prostředí klece dostatečně uspokojit přirozené životní potřeby slepic.

„Schvalování záměru budeme nadále sledovat a požadovat, aby nedošlo ke zhoršení životních podmínek zvířat jen kvůli ekonomickým zájmům velkodrůbežářů,“ dodává ještě Martin Hytša z Děti Země, které se výstavbou a provozem velkochovů hospodářských zvířat v ČR dlouhodobě zabývají.

Tisková zpráva Děti Země

Více informací o drůbežích velkochovech obsahuje online výstava Děti Země „Svobodní jako ptáci“, kterou můžete shlédnout na <http://www.detizeme.cz/drubez/vystava1.htm>

Bedýnky – jak to funguje

„Bedýnky“ jsou způsob, jak dostat produkty od zemědělců (hlavně zeleninu, ale i ovoce, maso, med aj.) na stůl konečného spotřebitele co nejkratší cestou. Bedýnková družstva fungují různě, ale základní znaky bedýnek bývají zachovány:

- lokálnost – potraviny pocházejí od místních, spíše menších producentů, kteří většinou nedodávají do běžné obchodní sítě; často konečný odběratel svého zemědělce osobně zná, a může se přímo na farmě podívat, v jakých podmínkách zelenina roste
- sezónnost – bedýnky obsahují to, co zrovna roste a plodí v místních podmínkách (takže žádné pomeranče)
- rozmanitost – bedýnky obsahují více druhů ovoce a zeleniny; základ bývá tvořen většinou z brambor, cibule či mrkve, ale obsahuje i méně známé a používané druhy (dýně, kadeřávek, mangold, špenát aj.); složení bedýnek většinou zákazník nemůže příliš ovlivnit (co se zrovna urodí, to tam je), ale organizátoři se většinou alespoň trochu snaží poskytnout jakousi možnost volby (bývají třeba dvě velikosti bedýnek, nebo se akceptují připomínky typu „nechci tuřín“)
- kvalita a čerstvost – většinou to bývá tak, že jeden den se sklídí a druhý den rozváží, nebo se stihne obojí v jednom dni; zelenina bývá pěstována často (ale ne vždy) šetrně a bez chemie – produkty mívají biocertifikát, nebo pocházejí od zemědělců, kteří „papír na bio“ sice nemají, ale pěstují stejným způsobem
- pravidelnost – bedýnky jsou distribuovány pravidelně – většinou jednou za týden nebo dva; odběratel se někdy zaváže k odběru bedýnek po celou sezonu (zde záleží na konkrétním nastavení pravidel v družstvu)
- přiměřená cena – řetěz od farmáře k zákazníkovi je krátký, což nahrává spíše nižší ceně; zelenina však bývá pěstována v malém, bez použití minerálních hnojiv a pesticidů, v ne zcela vyhovujícím podnebí, což značně snižuje výnosy a zvyšuje náklady na práci (ruční pletí apod.) i cenu bedýnek; výsledná cena se tedy pohybuje někde mezi cenami za konvenční zeleninu v supermarketu a biozeleninu tamtéž

Bedýnky provozuje buď přímo zemědělec nebo nějaký zprostředkovatel, např. bioobchod, jednotlivec či skupina lidí, kteří se domluví. Bedýnkových družstev v současnosti vzniká mnoho. Existují hlavně v Praze a v Brně,

v regionech již méně, ale přibývají. Jsou organizovaná různými způsoby a fungují každé trochu odlišně. Proto je v zájmu odběratele, aby byl aktivní a zjistil o svých bedýnkách, potažmo o svém dodavateli z farmářského trhu co nejvíc. Zrovna tak, jako si v obchodě čtete údaje o složení výrobku. I na trhu může být

prodávána zelenina chemicky ošetřená a v bedýnkách najdete výpěstky třeba z druhého konce republiky, což automaticky neznamená, že prodejce je podvodník. Prostě domácí a bio není to samé a lokální lze charakterizovat různě.

Iva Weiterová

Sluší se podotknout, že autorka článku sama bedýnkování v Českých Budějovicích a Českém Krumlově provozuje. V „jejích“ bedýnkách tvoří základ zelenina, ovoce a bylinky (obvykle 10 – 12 druhů), především od manželů Dostákových z Veselky nebo z vlastní zahrady. Pravidelně také může vozit med, vejčička a mléko, občas i maso, sýry nebo mošty.

Sama o svých bedýnkách říká: „Naším cílem je dodávat kvalitní místní produkty bez chemie, ať už s lejtrem, nebo bez. Bereme spíše od menších dodavatelů, vždy s jasným původem a způsobem pěstování nebo chovu. Raději vezmu ne-bio od někoho, koho znám a vím, jak se o produkt stará, než nějaké velkokapacitní anonymní bio, o kterém nic nevím.“

Ivu Weiterovou můžete v případě zájmu o bedýnky kontaktovat na e-mailu spackiva@seznam.cz nebo telefonu 721 048 216. A nemusíte ani čekat na jaro. „Sklepní bedýnky“ totiž s menší frekvencí běží i přes zimu.

Jiří Řehounek

V hračkách či nádobí mohou být nebezpečné látky

Podle sdružení Arnika byly v plastové hračce robota objeveny látky negativně ovlivňující vývoj dětí a imunitní systém – tzv. polybromované difenylétery, které patří mezi zpomalovače hoření. Z barvy dalších čtyř testovaných výrobků - keramických a skleněných hrnků - se uvolňoval další toxický prvek – olovo a u jednoho z prověřovaných hrnků bylo potvrzeno uvolňování toxického kadmia nad zákonem stanovený limit. Testy, které Arnika nechala provést v certifikované laboratoři ITC ve Zlíně, tak ukázaly, že nebezpečné látky se i přes častější kontroly stále vyskytují v předmětech denní potřeby.

„Chemické rozbory potvrdily naše předpoklady vycházející z předchozích měření ručním rentgenovým analyzátořem, v hračce byly nalezeny bromované zpomalovače hoření a z barev hrnků se při používání uvolňují těžké kovy,“ komentovala výsledky koordinátorka projektu Chemické látky v našem každodenním životě Mgr. Jitka Straková. Protokoly o výsledcích laboratorních měření budou předány České obchodní inspekci spolu s podnětem ke stažení hrnečku, který vykazuje nadlimitní uvolňování kadmia, z trhu a umístění výrobku do databáze výstražného informačního systému o nebezpečných spotřebitelských výrobcích.

Arnika dlouhodobě upozorňuje veřejnost, že pro životní prostředí, ale patřně i dětské zdraví, jsou nevhodnější hračky z přírodních materiálů. Naopak doporučuje vyhýbat se elektronickým hračkám nebo výrobkům z PVC. Při výběru keramického a porcelánového nádobí by spotřebitel měl dle Arniky zohlednit, zda se v oblasti, kde přichází výrobek do kontaktu s jídlem, nevyskytuje barevná dekorace, která by mohla být zdrojem uvolňujících se těžkých kovů. Více informací o nebezpečných výrobcích, jejich alternativách a právu na informace o nebezpečných látkách ve spotřebním zboží nalezne uživatel na webu Arniky, stejně jako informace o rizikových výrobcích.

Z tiskové zprávy Arniky vybral Jiří Řehounek

Make biology, not war!

Touha stát se v dospělosti ornitologem našeho Jáchyma neopouští ani ve čtyřech letech. Pouze pragmaticky připouští, že přes léto si bude přivydělávat jako pirát, což mu s ohledem na napjatý rodinný rozpočet jen schvalují. Osobně myslím, že k tomu všemu s přehledem zvládne i filozofii.

To jsme tak jednou jeli trolejbusem ze školky, když se mi dostalo rozsáhlé přednášky o Sv. Martinovi. Jáchyma nezaujalo ani tak to, na čem a kdy má přijet, jako spíše jeho vztah s otcem. Vyprávěl mi, že Martinův tatínek byl voják a chtěl, aby se vojákem stal i jeho syn. Ten ale chtěl být křesťanem, ne vojákem. S uspokojením jsem si pomyslel, jak nám mateřinka ze syna vychovává intelektuála, ale ještě to nebylo zdaleka všechno.

„To by bylo dobře, kdyby všichni lidi na světě pracovali jako ornitologové, kdyby studovali ptáčky,“

prohlásil Jáchym a pokračoval: „Protože to by pak nebyli vojáci a všichni vojáci by byli ornitologové. A třeba jednou se všichni vojáci rozhodnou a budou ornitologové. A nebudou bojovat.“

A Sv. Martin má na další zázrak zaděláno. No řekněte, neposlali byste toho kluka jako vyjednavče do Rady bezpečnosti OSN?

Jiří Řehounek

Dopis Ježíškovi

Milý Ježíšku,

je Advent, tak ti zase po letech píšu.

Já mám Advent rád, lidi jsou si v tom svátečním čase nějak blíž. Třeba včera ve frontě v Tesco k sobě měli hodně blízko. Do toho čekání nám hodná paní z rozhlasu vyprávěla pohádku O veliké slevě; občas ji ale přerušili koledou, takže jsem ztratil nit a nedověděl se, jak to dopadlo. Všude byla spousta světel a barev a chutí a vůní ve slevě a vánoční atmosféra se přímo dala krájet motorovou pilou s plynulou regulací otáček v akci za 2 490 Kč.

Píšu ti, Ježíšku, abych tě trochu podpořil; vím, že toho máš moc. Lidi ti diktují seznamy dáreků, co jim máš přinést. Zkrátka spousta nesmyslných zakázek od idiotských zákazníků v nesplnitelném deadlinu – do Vánoc! Klasika. Aby se to účetně stihlo ještě tenhle rok.

Člověk si proto říká, co by si tak měl přát, aby ti nepřidělal moc práce. Zdravičko a štěstíčko nemá v popisu práce, přejou si ho všichni a kdyby to fungovalo, tak by všichni vypadali jako Aštar Šeran nebo jako všichni ti roztlumení lidé ve Strážné věži a v Probudte se. A to nevypadají ani náhodou, což znamená, že zdraví ani štěstí zkrátka přinést neumíš.

Taky mě napadlo přát si trvalý světový mír, ale ten se zase špatně balí.

Ani z materiálních věcí mě nic nenapadá. Říkal jsem si, že bys mi mohl pod okno přistavit kontejner na všechny ty krámy, co jsem dostal k loňským a předloňským Vánocům, ale nakonec jsem si s nimi poradil sám – zabalil jsem je a letos se z nich budou radovat zase jiní lidé.

Možná kdybys mi přinesl nové vánoční ozdoby – loni jsme měli jen větve se slámovými hvězdičkami, ale letos už máme stromeček a já bych na něj chtěl skleněné ozdoby. Rád bych zažil Vánoce, co maj' koule.

Ale ty si nakonec asi pořídím sám, ty už toho budeš mít i tak dost. A až tě přestane bavit shánět dárky, tak se prostě zastav, rozhlédni a nadechni. Vždyť je přeci Advent! V tomhle svátečním čase bys měl i ty spíš rozjímat a těšit se na svoje narození.

*Tak zase za rok,
tvůj Honza*

Jan Flaška

Pozvánky na akce

**Společnost ROSA a sdružení Calla
Vás zvou na Zelený čtvrtek**

„O čem vyprávějí šumavské smrčiny“

**s prof. Hanou Šantrůčkovou
z Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity**

Jak jsou na tom šumavské lesy? Jaká je role kůrovce v ekosystému horských smrčín? Co se to dnes děje v Národním parku Šumava?

**Ve čtvrtek 15. prosince 2011, 18:00 hodin
v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.**

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Rosa – společnost pro ekologické informace a aktivity, Senovážné nám. 9,
České Budějovice, tel.: 387 432 030, rosa@rosacb.cz, <http://www.rosacb.cz>

*Příště: 19. 1. - **Jak se žije v novoguinejském pralese s Vojtěchem Novotným***

Calla a Krasec Vás srdečně zvou na odborný seminář

Terestriční živočichové v pískovnách: ochrana a management

Seminář zaměřený na význam pískoven a dalších postindustriálních ploch pro ochranu terestrických skupin živočichů. Součástí semináře budou prezentace týkající se hlavních skupin terestrických živočichů, pro které poskytují pískovny významná náhradní stanoviště v naší krajině (hmyz a další bezobratlí, ptáci), doporučení vhodného managementu jejich společenstev a populací a představení příkladů dobré praxe.

Lektoři: Jan Erhart (ParÚ AV ČR), Ondřej Feit (MěÚ Strakonice), Petr Heneberg (3. LF PŘF UK), Petr Hesoun (Hamerský potok o. s.), Pavel Marhoul (Daphne ČR), Jiří Řehounek (Calla), Robert Tropek (EntÚ AV ČR & PŘF JU), další lektoři v jednání

Místo konání: České Budějovice, budova Krajského úřadu Jihočeského kraje, B. Němcové 49/3, číslo dveří 325 (zasedací místnost odboru školství, mládeže a tělovýchovy)

Datum: pondělí 30. ledna 2012, 9:30 hodin (předpokládané ukončení cca v 15:30)

Seminář je pro účastníky zdarma, organizátor hradí lektorné, občerstvení a materiály pro účastníky. V budově KÚ je možné zakoupit oběd za 65 Kč, který není hrazen organizátorem.

Hlídané parkoviště u budovy, vjezd z ulice Generála Svobody, zadní trakt budovy úřadu.

Kontakt pro seminář: Jiří Řehounek, RehounekJ@seznam.cz, 605 066 898

Ekologická poradna sdružení Calla

Mimo běžná témata ekologické poradny u nás můžete hledat pomoc v oblastech, na které se specializujeme:

Ochrana přírody a krajiny - odborná pomoc v oblasti biologie a ochrany přírody, chráněná území a péče o ně, územní a druhová ochrana přírody (se zaměřením na entomologii a botaniku), ekopedagogické využití chráněných území. *Za tuto oblast poradenství je zodpovědný Jiří Řehounek, volejte ho na telefon 384 971 934 nebo pište na e-mail: rehounekj@seznam.cz.*

Obnova těžbou narušených území - přirozená obnova těžbou narušených území (především ve šterkopískovných), poradenství při tvorbě rekultivačních plánů využívajících přirozenou obnovu, využití těžbou narušených území v druhové ochraně a ekologické výchově a ekologie obnovy (restoration ecology). *V této oblasti Vám poradí Jiří Řehounek, kterého najdete na telefonu: 384 971 934, ale spíše na e-mailu: rehounekj@seznam.cz.*

Trvale udržitelná energetika - poradenství občanům, obcím i občanským sdružením v oboru obnovitelných zdrojů energie, jejich možnostech, dostupnosti, podporách pro realizaci, legislativě apod. Právní a všestranná informační pomoc obcím, u nichž by mohlo být vybudováno konečné úložiště vysoce radioaktivních odpadů, archiv informací k jaderné energetice. *Pro odpovědi z oblasti energetiky se obraťte na Edvarda Sequense na telefon: 384 971 932, e-mail: edvard.sequens@calla.cz.*

Poradenské hodiny pro veřejnost v kanceláři sdružení - Fráni Šrámka 35, České Budějovice:

Pondělí: 10:00 - 14:00 (především energetika)

Čtvrtek: 12:30 - 16:30 (především ochrana přírody a krajiny a ekologická obnova po těžbě)

Osobní návštěva mimo poradenské hodiny je možná po předchozí domluvě. Využijte poradenství pomocí e-mailu: calla@calla.cz. Písemné spojení: Calla, Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla - Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381

Fax: 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz

Internet: <http://www.calla.cz>

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do konce roku 2011. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz. Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách sdružení Calla.

►► Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. ◀◀

►► Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz. ◀◀